

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY- 4112-12-02/2012

S/12/012

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

(tekst jednolity)

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli S/12/12 – Prawidłowość realizacji i finansowanie inwestycji z zakresu infrastruktury wodno-ściekowej w Gminie Brzuze

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy

Kontroler Ryszard Newelski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84101 z dnia 8.01.2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka kontrolowana Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Bydgoszczy ul. Hetmańska 38; 85-039 Bydgoszcz (zwany dalej „Agencją”)

Kierownik jednostki kontrolowanej Edyta Zakrzewska, Dyrektor Agencji od dnia 5.06.2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 3)

Poprzednio w kontrolowanym okresie funkcję Dyrektora Agencji sprawowali:

Piotr Werno od dnia 23 marca 1998 r. do dnia 28 kwietnia 2006 r.

Stanisław Nowakowski od dnia 5 lipca 2006 r. do dnia 7 marca 2008 r.

Adam Ostrowski od dnia 7 marca 2008 r. do dnia 20 kwietnia 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 126 - 132)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie¹ działalność Agencji dotycząc finansowania inwestycji z zakresu infrastruktury wodno-ściekowej w Gminie Brzuze.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Podstawą oceny negatywnej są stwierdzone w badanym zakresie nieprawidłowości polegające na:

- niewypowiedzeniu przez Agencję Umowy subwencji z dnia 12 grudnia 2002 r. i niewyegzekwowaniu zwrotu wypłaconej Gminie Brzuze w grudniu 2002 r. zaliczki w wysokości 500 tys. zł, pomimo niezrealizowania w wymaganym terminie przez Gminę zadań objętych dofinansowaniem;
- nieuprawnione przyjęcie do rozliczenia ww. umowy wydatków Gminy w kwocie 270 tys. zł poniesionych po terminie realizacji Umowy;

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

- zakwalifikowanie do rozliczenia Umowy subwencji wydatków w kwocie 32,7 tys. zł, poniesionych na budowę kolektora zbiorczego z osiedla w miejscowości Ostrowite, który nie był objęty przedmiotem Umowy;
- brak nadzoru Agencji nad realizacją Umowy, w tym nieprzeprowadzenie, przez prawie 10 lat, kontroli sposobu wykorzystania przez Gminę przekazanych środków.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rzetelność weryfikacji wniosku Gminy Brzuze o udzielenie bezzwrotnej pomocy finansowej oraz zgodności udzielonego wsparcia

1.1. Tryb i zasady rozpatrzenia wniosku o przyznanie subwencji (bezzwrotnej pomocy)

Umowa w sprawie udzielenia subwencji Gminie Brzuze zwanej dalej „Gminą” przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa² zwanej dalej „AWRSP” została zawarta w dniu 12 grudnia 2002 r.

Zgodnie z §§ 1, 3-5, i 8-9 Zarządzenia Nr 12/2000 Prezesa AWRSP z dnia 21 września 2000 r. w sprawie warunków i zasad udzielania subwencji przez AWRSP:

1/ przez subwencję należy rozumieć bezzwrotną pomoc finansową udzielaną przez AWRSP innemu podmiotowi (beneficjentami ww. pomocy mogą być m in. gminy) na wspieranie przedsięwzięć służących realizacji ustawowych działań AWRSP. Jej wysokość nie powinna przekraczać 80% całkowitych kosztów przedsięwzięcia;

2/ przedmiotem subwencjonowania mogą być m in. przedsięwzięcia polegające na budowie, rozbudowie, przebudowie, modernizacji i remoncie obiektów infrastruktury technicznej, w tym urządzeń wodociagowych, kanalizacyjnych), stanowiących własność (współwłasność) beneficjenta., jeżeli:

- wykonanie tego rodzaju robót jest niezbędne w celu doprowadzenia obiektów do należytego stanu technicznego;
- od udziału w sfinansowaniu tych robót beneficjent uzależnił przejęcie ich na własność na podstawie art. 44 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa³;
- uzyskają one pozytywną opinię Grupy Konsultantów Naukowych przy Oddziale Terenowym AWRSP w Warszawie;

3/ decyzje w sprawie udzielenia subwencji podejmuje Prezes AWRSP albo dyrektor oddziału terenowego AWRSP (gdy wysokość subwencji przekracza równowartość kwoty 250 tys. euro po uzyskaniu zgody Prezesa), po dokonaniu oceny celowości jej udzielenia na podstawie informacji uzyskanych od beneficjenta, co do oczekiwanej wysokości i przeznaczenia subwencji, źródeł finansowania oraz spodziewanych efektów inwestycji, z punktu widzenia możliwości zastosowania innych form finansowania przedsięwzięcia, możliwości finansowych AWRSP, realności osiągnięcia założonego celu oraz udziału beneficjenta i innych podmiotów w sfinansowaniu przedsięwzięcia;

4/ umowa w sprawie udzielenia subwencji powinna określać w szczególności::

- szczegółowy opis przedsięwzięcia oraz koszt jego realizacji,
- udział AWRSP i innych podmiotów w finansowaniu przedsięwzięcia,
- harmonogram realizacji przedsięwzięcia,
- warunki przekazania środków finansowych przez AWRSP,

² od dnia 16 lipca 2003 r. Agencja Nieruchomości Rolnych

³ Dz. U. z 2012 r. poz. 1187 ze zm.

- formę i terminy potwierdzania przez beneficjenta faktu zrealizowania całości lub określonego etapu przedsięwzięcia, łącznie z wyszczególnieniem rodzaju wymaganych dokumentów,
 - prawo AWRSP do bezpośredniej kontroli,
 - zobowiązanie do przestrzegania przepisów o zamówieniach publicznych,
 - okoliczności, w których AWRSP przysługuje prawo odstąpienia od umowy i żądania zwrotu subwencji w całości lub w części oraz inne roszczenia przysługujące AWRSP z tytułu nie wywiązania się beneficjenta z umowy
- (dowód: akta kontroli str. 4 - 9)

W okazanej do kontroli dokumentacji brak było wniosku Gminy dotyczącego otrzymania subwencji.

AWRSP Oddział Terenowy w Bydgoszczy⁴, zwany dalej „Agencją” otrzymał pismo Wójta Gminy Brzuze zwanego dalej „Wójtem” z dnia 16.05.2001 r., w którym poinformował on, że zostały podjęte prace nad opracowaniem koncepcji gospodarki ściekowej na terenie Gminy oraz pytał o możliwości udziału AWRSP w programie budowy sieci kanalizacyjnej przesyłowej do nowej gminnej oczyszczalni ścieków lub do oczyszczalni w Rypinie.

(dowód: akta kontroli str. 10)

Agencja otrzymała również, opracowany w 2002 r. na zlecenie Gminy przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Wodno-Ściekowej „BIOBOX” z Torunia, „Program odprowadzenia i oczyszczania ścieków sanitarnych z gminy Brzuze”, Zgodnie z danymi zawartymi w ww. opracowaniu wyliczone zostały koszty budowy systemu kanalizacji w 4 wariantach. W zależności od wariantu, koszty ogółem wyliczono na kwotę od 16.880 tys. zł do 17.530 tys. zł, a koszty I etapu w zależności od wariantu kształtowały się od 4.090 tys. zł (wersja bez oczyszczalni) do 5.770 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 11 - 15)

W latach 1999-2002 Agencja była wielokrotnie karana przez Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, zwanego dalej „WIOŚ” za przekroczenia dopuszczalnych norm jakim powinny odpowiadać ścieki odprowadzane do środowiska w Gminie, z budynków mieszkalnych w Ugoszczy, które pozostawały w zasobie AWRSP (przekroczenia dotyczyły obecności azotu amonowego, azotu ogólnego, fosforu ogólnego). W 2002 r. w wyniku przeprowadzonej kontroli WIOŚ wydał dwie decyzje nakładające kary na Agencję tj.: z dnia 01.01.2002 r. na kwotę 28,40 zł/dzień od 17.05.2002 r. oraz decyzja z dnia 27.11.2002 r. na kwotę 10,40 zł/dzień od 23.08.2002 r.

(dowód: akta kontroli str. 16 - 39)

Agencja w piśmie z dnia 16.05.2002 r. przedstawiła Wójtowi propozycję przejęcia oczyszczalni ścieków oraz sieci wodno-kanalizacyjnej w miejscowości Ugoszcz. Poinformowano przy tym, że w przypadku przejęcia ww. infrastruktury przez Gminę aktem notarialnym oraz opracowania kosztorysu modernizacji, Agencja na zasadach ustalonych w odrębnej umowie będzie współfinansowała niezbędne remonty lub budowę nowych urządzeń w celu uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej na terenie wsi Ugoszcz. W związku z powyższym Agencja wystąpiła z prośbą o podjęcie działań mających na celu opracowanie koncepcji przedsięwzięcia wraz z kosztorysem niezbędnych prac.

(dowód: akta kontroli str. 40)

⁴ od dnia 16 lipca 2003 r. Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Bydgoszczy

1.2. Tryb i zasady zawarcia umowy w sprawie przyznania bezzwrotnej pomocy finansowej Gminie Brzuze. Sposób przekazania środków finansowych.

W dniu 12 grudnia 2002 r. zawarta została pomiędzy Agencją reprezentowaną przez Jacka Zientarskiego, Kierownika Sekcji AWRSP w Toruniu z siedzibą w Łysomicach, a Gminą reprezentowaną przez Wójta przy kontrasygnacie Skarbnika Umowa subwencji Nr 237/2002, zwana dalej „Umową subwencji”, w której Agencja zobowiązała się do dofinansowania zadań koniecznych do wykonania w celu uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej na terenie wsi Ugoszcz, tj.:

- budowy kolektora ściekowego Ugoszcz-Rypin i likwidacji przejętej oczyszczalni ścieków lub budowy gminnej oczyszczalni ścieków;
- modernizacji sieci wodociągowych i kanalizacyjnych.

Przewidywany koszt przedsięwzięcia wyceniono na 2.190 tys. zł, wysokość udziału Agencji w kosztach ww. inwestycji miała wynieść 900 tys. zł. W Umowie subwencji nie określono źródeł finansowania pozostałych kosztów. Termin realizacji zadań objętych dofinansowaniem określono na dzień 31 grudnia 2005 r. Gmina zobowiązała się do wydatkowania subwencji w trybie i na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych⁵. W umowie określono następujący sposób wypłaty kwot subwencji:

- zaliczka w wysokości 500 tys. zł w terminie 21 dni od daty podpisania umowy,
- druga rata w wysokości 200 tys. zł nie wcześniej niż w dniu 30.06.2004 r., po przedstawieniu przez inwestora potwierdzonych faktur rozliczenia zaliczki,
- trzecia rata w wysokości 100 tys. zł nie wcześniej niż w dniu 30.11.2004 r., po rozliczeniu drugiej raty,
- czwarta rata w wysokości 100 tys. zł po rozliczeniu trzeciej raty, zakończeniu inwestycji i przedstawieniu protokołów odbioru wykonanych prac.

Gmina została zobowiązana do przedstawienia Agencji:

- w terminie 30 dni od daty zakończenia inwestycji dokumentów, potwierdzających zakończenie prac i przekazanie infrastruktury do eksploatacji w postaci protokołu odbioru, a także przedstawienia wszelkich rachunków z nią związanych,
- w terminie 30 dni od daty zakończenia robót protokołu odbioru technicznego oraz protokołu zdawczo-odbiorczego z przekazania obiektu do eksploatacji.

Agencja zapewniła sobie prawo do udziału w działaniach nadzorujących realizację inwestycji oraz do kontrolowania sposobu wykorzystania udzielonej subwencji.

Umowa mogła być wypowiedziana przez Agencję w razie niezachowania jej warunków, w szczególności w przypadku wykorzystania subwencji niezgodnie z przeznaczeniem, odstąpienia od wykonania budowy finansowanej infrastruktury, nieosiągnięcia zamierzonego efektu rzeczowego i ekologicznego (W umowie nie sprecyzowano, jaki efekt ekologiczny miał zostać osiągnięty). W takim przypadku poza żądaniem zwrotu wpłaconej kwoty dofinansowania, Agencji przysługiwało prawo naliczenia odsetek ustawowych, w terminie 14 dni od dnia doręczenia pisma wypowiadającego umowę.

Do umowy nie załączono harmonogramu rzeczowo finansowego planowanego przedsięwzięcia.

(dowód: akta kontroli str. 42 - 43)

W dniu 18 grudnia 2002 r. podpisana została umowa (Akt Notarialny Rep. A Nr 5009/2002) nieodpłatnego przekazania własności nieruchomości przez Agencję na rzecz Gminy, w trybie art. 25 ust 5 i 48 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa⁶ trzech działek we

⁵ Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 664 ze zm.

⁶ Dz. U. z 2001 r. Nr 57, poz. 603 ze zm.

wsi Ugoszcz o pow. łącznej 0,6918 ha, wraz z budynkiem przeznaczonym pod świetlicę oraz obiektami infrastruktury technicznej, a także umowa w sprawie przekazania przez Agencję na własność Gminy urządzeń infrastruktury - sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków we wsi Ugoszcz według załączonego protokołu zdawczo-odbiorczego. Gmina zobowiązała się ponosić od dnia 01.01.2003 r. wszelkie opłaty i ciężary związane z przejmowaną infrastrukturą.
(dowód: akta kontroli str. 44 - 50)

W dniu 23 grudnia 2002 r., Agencja przekazała na konto Urzędu Gminy I ratę subwencji w wysokości 500 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 51)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej
działalności

NIK zwraca uwagę, że niedotrzymanie terminu rozliczenia się przez Gminę z otrzymanych środków (30 dni od daty zakończenia inwestycji) nie zostało w umowie subwencji zagrożone żadną sankcją, gdyż zdaniem Izby zapis § 6 ust 2 umowy, stanowiący, że w razie niedotrzymania warunków umowy Agencja może żądać zwrotu wypłaconej kwoty dofinansowania wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi w terminie 14 dni od dnia doręczenia pisma wypowiedzającego umowę nie obligował Gminy do troski o rozliczenie subwencji, do czasu ewentualnego wpływu ww. pisma.

(dowód: akta kontroli str.42 – 43)

Pani Edyta Zakrzewska – Dyrektor Agencji wyjaśniła, iż w związku z licznymi karami finansowymi nakładanymi na Agencję przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska z tytułu niespełniania przez oczyszczalnię ścieków w Ugoszczu norm środowiskowych, nadrzędnym celem Agencji było trwałe zagospodarowanie infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej poprzez nieodpłatne przekazanie awaryjnych urządzeń oraz scedowanie ciężaru ich utrzymania i eksploatacji na Gminę w zamian za wsparcie finansowe ze strony Agencji.

(dowód: Akta kontroli str. 123 – 125)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Prawidłowość i rzetelność rozliczenia udzielonego wsparcia finansowego

Opis stanu
faktycznego

2.1. Uzgodnienia dotyczące przedłużania ważności umowy.

Przed upływem terminu realizacji zadań określonych w Umowie subwencji, Agencja otrzymała od Gminy dwa pisma:

- pismo Skarbnika Gminy z dnia 7 grudnia 2004 r. informujące, że otrzymana zaliczka w kwocie 500 tys. zł nie zostanie rozliczona w 2004 r., gdyż budowa kolektora ściekowego będzie realizowana w latach 2005-2006 oraz że Gmina wydatkowała kwotę 118.340 zł na opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla zadania pn. „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na odcinku Ugoszcz- Brzuze-Ostrowite-Rypin” (faktura nie została załączona).
- Pismo Wójta z dnia 11 października 2005 r. z wnioskiem o aneksowanie Umowy subwencji ze względu na brak wystarczających środków na realizację ww. zadania, z informacją, że przekazana dotychczas kwota 500 tys. zł zostanie wykorzystana w latach 2006-2008.

(dowód: akta kontroli str. 52 - 54)

W dniu 14 października 2005 r. podpisany został Aneks Nr 1 do Umowy subwencji przesuwający termin realizacji przedmiotu umowy do dnia 31 grudnia 2008 r. Przed podpisaniem ww. aneksu Agencja nie przeprowadziła kontroli wykorzystania środków przekazanych w 2002 r.

(dowód: akta kontroli str. 55)

W dniu 08.08.2008 r. wpłynęło do Agencji pismo Wójta z dnia 6 sierpnia 2008 r., z wnioskiem o przesunięcie terminu zakończenia inwestycji oraz informujące o problemach występujących podczas realizacji zadań wymienionych w Umowie subwencji. Wójt informował m in.: o trudnościach w uzyskaniu zgody właścicieli działek, które spowodowały, że Gmina uzyskała pozwolenie na budowę od Wojewody Kujawsko Pomorskiego dopiero w dniu 28.07.2004 r. i od Starosty Rypińskiego w dniu 05.08.2004 r. Dopiero po uprawomocnieniu się ww. decyzji 26.08.2004 r. i 15.09.2004 r., w oparciu o kosztorys inwestorski podjęto starania o pozyskanie środków na realizację zadania. Przygotowanie dokumentacji i sprawy formalne trwały ponad 2 lata, po czym rozpoczęto przygotowanie studium wykonalności oraz złożony został wniosek o dofinansowanie inwestycji ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, który z braku środków został odrzucony przez Marszałka Województwa w dniu 11.06.2006 r. W związku z rozpoczęciem nowego okresu finansowania, w 2007 r. Gmina przygotowała wniosek o dofinansowanie inwestycji w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” oraz Regionalnego Programu Operacyjnego i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Dodatkowo likwidacja Cukrowni Ostrowite spowodowała konieczność wyłączenia z eksploatacji zakładowej oczyszczalni ścieków w Ostrowitem.

(dowód: akta kontroli str. 173-178)

W dniu 30.12.2008 r. został podpisany Aneks Nr 2 do Umowy subwencji przesuwający termin realizacji umowy na dzień 31 grudnia 2010 r. oraz zmieniający sposób wypłaty pozostałej kwoty subwencji w wysokości 400 tys. zł. - na wypłatę jednorazową, w terminie 30 dni od zakończenia inwestycji, po rozliczeniu zaliczki w kwocie 500 tys. zł oraz przedstawieniu Agencji protokołu odbioru końcowego, oryginałów faktur i innych dokumentów finansowych potwierdzających sposób wykorzystania udzielonej subwencji. Agencja przed podpisaniem Aneksu Nr 2 również nie przeprowadziła kontroli wykorzystania przekazanych środków.

(dowód: akta kontroli str. 56)

2.2. Rozliczenie udzielonej zaliczki.

W dniu 12.10.2010 r., w związku ze zbliżającym się terminem zakończenia realizacji przedmiotu Umowy subwencji Zastępcą Dyrektora Agencji, w piśmie skierowanym do Wójta, przypomniał o konieczności poinformowania Agencji o stanie prac oraz przedłożenia protokołu odbioru inwestycji, oryginałów faktur i innych dokumentów finansowych potwierdzających sposób wykorzystania udzielonej subwencji. W odpowiedzi z dnia 15.10.2010 r. Wójt poinformował o podpisaniu w 2010 r. umowy o przyznanie pomocy w ramach działania „Podstawowe Usługi dla Gospodarki i Ludności Wiejskiej” objętego PROW na lata 2007-2013. Pierwszy etap inwestycji zaplanowano na lata 2010-2011, drugi na rok 2012. W związku z tym, Gmina zobowiązała się do wykonania zadań określonych w Umowie subwencji do 31 grudnia 2012 r. i złożyła wniosek do Agencji o przedłużenie terminu jej realizacji umowy do 31 grudnia 2012 roku.

(dowód: Akta kontroli str. 57, 173 i 178)

W związku z nierozliczeniem przez Gminę kwoty udzielonej zaliczki Zastępca Dyrektora Agencji Mieczysław Ruszkowski w piśmie z dnia 25 stycznia 2011 r. zwrócił się do Wójta Gminy o osobiste przybycie do Agencji w dniu 3 lutego 2011 r. w celu dokonania koniecznych uzgodnień i rozpatrzenia wniosku Gminy o przedłużenie Umowy subwencji.

(dowód: akta kontroli str. 173 i 180)

Zastępca Dyrektora Agencji Mieczysław Ruszkowski wyjaśnił, że na spotkaniu w dniu 3 lutego 2011 r. dążyliśmy do tego, aby Gmina przedstawiła dokumenty dotyczące prowadzonych prac oraz planowanych działań, w tym harmonogramu dotyczącego wywiązania się z umowy.

(dowód: Akta kontroli str. 186-188)

W dniu 24 marca 2011 r. do Agencji wpłynęło pismo Gminy, w którym powołując się na poczynione na spotkaniu uzgodnienia przesłano harmonogram rzeczowo-finansowy Projektu „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej we wsiach Ugoszcz, Brzuze, Ostrowite, Przyrowa i Mościska oraz głównych przewodów kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Rypin i miasta Rypin”. Z ww. informacji wynikało, że koszt inwestycji, zgodnie z kosztorysem zaplanowano na kwotę 7.795 tys. zł, z tego 945 tys. zł ze środków Agencji. W I etapie zaplanowano wykonanie prac za ogólną kwotę 2.590 tys. zł, z tego:

- w II kwartale 2011 r. wykonanie aktualizacji dokumentacji kosztorysowo-projektowej za kwotę 70 tys. zł, ze środków Agencji oraz ogłoszenie przetargu na realizację zadania,
- w III i IV kwartale 2011 r. rozpoczęcie robót budowlanych za kwotę 300 tys. zł ze środków Agencji oraz prace budowlane za kwotę 2.200 tys. zł, (1.500 tys. zł ze środków Urzędu Marszałkowskiego i 700 tys. zł ze środków własnych),
- w IV kwartale 2011 r. częściowy odbiór robót oraz dokonanie zapłaty, ze środków Agencji, kwoty 20 tys. zł za nadzór inwestorski;

W II etapie zaplanowano wydatkowanie kwoty 5.205 tys. zł, z tego:

- w I i II kwartale 2012 r. rozpoczęcie drugiego etapu robót budowlanych za kwotę 155 tys. zł, ze środków Agencji,
- w II, III i IV kwartale 2012 r. wykonanie prac budowlanych za kwotę 5.500 tys. zł (2.500 tys. zł ze środków Urzędu Marszałkowskiego 2.000 tys. zł ze środków własnych), ponadto w IV kwartale 2012 r. zaplanowano odbiór końcowy, inwentaryzację powykonawczą, dokonanie zapłaty ze środków własnych kwoty 150 tys. zł za nadzór inwestorski oraz dokonanie rozliczenia końcowego w kwocie 400 tys. zł ze środków Agencji.

(dowód: akta kontroli str. 58-59)

W dniu 2 kwietnia 2012 r. Zastępca Dyrektora Agencji skierował do Wójta pismo wzywające do dostarczenia dokumentacji niezbędnej do rozliczenia dotychczas wypłaconych środków w kwocie 500 tys. zł. do dnia 20.04.2012 r. W piśmie poinformowano że w przypadku bezskutecznego upływu ww. terminu Agencja będzie zmuszona do wszczęcia postępowania windykacyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 60)

W dniu 19 kwietnia 2012 r. (data wpływu 23.04.2012 r.) Wójt przesłał wniosek o kolejny aneks do umowy Nr 237/2002 w zakresie terminu jej realizacji do 31 grudnia 2013 r. załączając jednocześnie dokumentację do częściowego rozliczenia wypłaconej 23.12.2002 r. zaliczki zawierające 35 faktur na kwotę łączną 371.910,08 zł. Poinformował, że Gmina przystąpiła do realizacji pierwszego etapu budowy sieci kanalizacji sanitarnej o długości 767 m w miejscowości Ostrowite w 2003 r., ze względu na budowę drogi. Przeciągnięcie się w czasie przedsięwzięcia do 2010 r. wynikało z braku środków na jego realizację. W 2010 r. Gmina podpisała

z Samorządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego umowę o przyznanie pomocy na realizację przedsięwzięcia pn. „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej we wsiach Ugoszcz, Brzuze, Ostrowite, Przyrowa i Mościska oraz głównych przewodów kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Rypin i miasta Rypin”, którego całkowity koszt miał wynieść ponad 3.298 tys. zł oraz koszty dodatkowe 100 tys. zł. Zgodnie z ww. umową pierwszy etap miał być zakończony do 23.01.2012 r., a drugi do 15.12.2012 r., z tym, że płatność za II etap zaplanowana była na początek 2013 r. Stopień zaawansowania robót na dzień 19.04.2012 r. był na poziomie 25-30% całości zadania. Ponadto Wójt poinformował, iż Gmina zaplanowała budowę własnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Giżynek i dokonała na ten cel zakupu gruntu w 2012 r. Planowany koszt inwestycji przewidzianej do realizacji w latach 2012-2013 to 2.100 tys. zł. W związku z powyższym Wójt zobowiązał się do zakończenia realizacji przedsięwzięć do 31 grudnia 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 61 – 63 i 144 - 172)

Agencja pismem z dnia 02.07.2012 r. odmówiła zawarcia trzeciego aneksu dotyczącego wydłużenia terminu realizacji inwestycji do 31.12.2013 r., obligując jednocześnie Gminę do zintensyfikowania prowadzonych robót budowlanych celem zakończenia prac i rozliczenia udzielonej pomocy do dnia 07.12.2012 r. informując jednocześnie, że zgodnie z decyzją Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych program bezzwrotnej pomocy finansowej środowiskom popegeerowskim kończy się z dniem 31.12.2012 r. i brak jest informacji o ewentualnym przedłużeniu ww. pomocy na rok 2013.

(dowód: akta kontroli str. 69)

W dniu 13.07.2012 r. Agencja poinformowała Gminę, które z faktur przesłanych przy rozliczeniu zostały przyjęte i zażądała uzupełnienia dokumentacji, tj. przesłanie poświadczonych za zgodność z oryginałem dowodów zapłaty i ponowne wypełnienie załącznika pn. „Rozliczenie przedsięwzięcia/etapu” z uwzględnieniem jedynie faktur uznanych w całości lub w części do rozliczenia. Ponadto zażądano przesłania kosztorysu inwestorskiego, dotyczącego przedsięwzięcia, wyjaśnienia przyczyn zmniejszenia przyznanej przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego pomocy oraz informacji, czy I etap zadania został z Urzędem Marszałkowskim rozliczony.

Uzupełniona dokumentacja rozliczeniowa została przesłana przez Gminę do Agencji w dniu 20.08.2012 r. Po weryfikacji przyjęto 19 faktur lub rachunków na kwotę 266.505,19 zł, z czego do rozliczenia zaliczki przyjęto kwotę 201.299,49 zł.

(dowód: akta kontroli str. 61-68, 70-73 i 77-79)

W piśmie z dnia 30.11.2012 r. Wójt poinformował Agencję o zawarciu w dniu 02.11.2012 r. umowy z firmą AM FOR na wykonanie do dnia 15.12.2012 r. remontu gminnej oczyszczalni ścieków w Ugoszczu i rowu melioracyjnego poniżej wlotu ścieków oczyszczonych oraz poprosił o przesunięcie terminu rozliczenia zaliczki z 7 na 18 grudnia 2012 r. z powodu konieczności sporządzenia protokołu odbioru i dokonania przelewu na rzecz wykonawcy. Wraz z kolejnym pismem Wójta z dnia 13.12.2012 r. informującym o zakończeniu ww. remontu, Agencja otrzymała dokumenty do rozliczenia zaliczki na łączną kwotę 337.136,9 zł, w tym zestawienie z dnia 06.12.2012 r. zawierające faktury i rachunki na kwotę 100.245,05 zł oraz zestawienie z dnia 13.12.2012 r. zawierające 2 faktury i 1 rachunek na kwotę 236.891,85 zł.

(dowód: akta kontroli str. 74-76)

Agencja (w piśmie z dnia 07.01.2013 r.) zakwalifikowała do rozliczenia faktury i rachunki na łączną kwotę 284.935,30 zł oraz poinformowała, że faktura na roboty dodatkowe w zakresie remontu oczyszczalni ścieków w Ugoszczu z dnia

11.12.2012 r., na kwotę 22.528,94 zł, zostanie uwzględniona po dostarczeniu aneksu do umowy z dnia 02.11.2012 r. lub innego dokumentu potwierdzającego wykonanie prac dodatkowych oraz ich rodzaj. Ponadto Agencja zażądała przesłania, w terminie do dnia 08.02.2013 r.:

- uwierzytelnionej kopii protokołu końcowego odbioru robót, potwierdzonej przez inspektora nadzoru budowlanego,
- oświadczeń o przestrzeganiu przepisów prawa zamówień publicznych przy realizacji przedsięwzięcia oraz oświadczenia, że w części finansowanej przez Agencję nie korzystano z pomocy z innych źródeł,
- zestawienia wszystkich wydatków zakwalifikowanych do rozliczenia w jedną tabelę, zgodnie z załącznikiem "rozliczenie przedsięwzięcia/etapu".

(dowód: akta kontroli str. 75-76 i 80-89)

Zgodnie z danymi zawartymi w przesłanym w dniu 21 stycznia 2013 r. przez Gminę Brzuze zestawieniu wszystkich wydatków zakwalifikowanych do rozliczenia, Agencja przyjęła do rozliczenia wydatki na ogólną kwotę 602.952,44 zł, w tym 516.752,73 zł zakwalifikowanych jako udział Agencji, z tego:

- 70.791,36 zł - wydatki poniesione w 2003 r. - za sporządzenie map sytuacyjno-wysokościowych do celów projektowych sieci kanalizacyjnej na trasie Ugoszcz, Brzuze, Ostrowite, Rypin, za opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla zadania pod nazwą „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na odcinku Ugoszcz-Brzuze-Ostrowite-Rypin - faktura częściowa oraz za wykonanie niezbędnych prac, w tym pomiarów i remontów urządzeń w stacji uzdatniania wody (SUW) w Ugoszczu oraz za zakup koniecznych artykułów i materiałów do SUW w Ugoszczu;
- 65.025,17 zł – wydatki poniesione w 2005 r. na zapłatę dwóch faktur częściowych za wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla „Budowy sieci kanalizacji sanitarnej na odcinku Ugoszcz-Brzuze-Ostrowite-Rypin”, za naprawy urządzeń SUW w Ugoszczu oraz za zakup koniecznych artykułów i materiałów do SUW w Ugoszczu;
- 22.119,72 zł – wydatki poniesione w 2005 r. na opłacenie rachunku i dwóch faktur VAT za sporządzenie studium wykonalności dla inwestycji pod nazwą „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Rypin-Ostrowite o długości 23.565,5 mb” zgodnie z umową o dzieło nr 2/2005 z dnia 10.01.2005 r., za specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych dla sieci kanalizacyjno-sanitarnej na odcinku Ostrowite–Rypin, na opłacenie faktury końcowej za wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na odcinku Ugoszcz-Brzuze-Ostrowite-Rypin, za operat wodnoprawny SUW Ugoszcz oraz za naprawy urządzeń i zakup materiałów dla SUW Ugoszcz;
- 56.363,72 zł – wydatki poniesione w 2006 r. na opłacenie części (44,4%) faktury VAT nr FV0059/10/06 z dnia 26.10.2006 r. na kwotę 111.777,55 zł za wykonanie kolektora zbiorczego z domów zlokalizowanych po obu stronach drogi nr 118, na odcinku 767 mb w miejscowości Ostrowite, za dwa dzienniki budowy i tablicę informacyjną oraz za wykonanie systemu alarmowego, dokonanie napraw i zakup materiałów dla SUW w Ugoszczu;
- 4.176,76 – wydatki poniesione w 2007 r. na zakup map do zgłoszenia remontu sieci wodociągowej w Ugoszczu oraz materiałów do remontu sieci wodociągowej i na potrzeby SUW Ugoszcz;
- 7.577,12 zł – wydatki poniesione w 2008 r. na opłacenie kierownika budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowości Brzuze oraz za wykonanie koniecznych napraw i zakup materiałów dla SUW w Ugoszczu;
- 6.713,99 zł – wydatki poniesione w 2009 r. na opracowanie kosztorysów inwestorskich dla "Budowy gminnej kanalizacji sanitarnej dla Gminy Brzuze z odprowadzeniem ścieków do istniejącej miejskiej kanalizacji w Rypinie", za

konieczne naprawy, artykuły do remontu sieci i zakup materiałów dla SUW Ugoszcz;

- 15.123,61 zł – wydatki poniesione w 2010 r. na: zaliczki za przyłączenie, za pełnienie obowiązków kierownika budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowości Brzuze, zakup pompy głębinowej oraz artykułów do remontu sieci i materiałów dla SUW Ugoszcz;
- 269.964,44 zł – wydatki poniesione w latach 2011-2012, po terminie rozliczenia wynikającym z Umowy subwencji, z tego:
 - 1.099,39 zł - za przyłącze energetyczne do przepompowni,
 - 1.844,20 zł - za mapy, podkłady geodezyjne,
 - 19.680,00 zł - za opracowanie dokumentacji projektowej remontu oczyszczalni ścieków w Ugoszczu,
 - 2.460,00 zł – za opracowanie operatu wodnoprawnego dotyczącego remontu oczyszczalni ścieków w Ugoszczu,
 - 212.362,91 zł – za remont gminnej oczyszczalni ścieków w Ugoszczu i rowu melioracyjnego poniżej wlotu ścieków oczyszczonych,
 - 22.528,94 zł - za roboty dodatkowe dotyczące remontu gminnej oczyszczalni ścieków w Ugoszczu,
 - 2.000,00 zł - za pełnienie nadzoru inwestorskiego,
 - 7 989,00 zł - za motopompy KTH 80 X do oczyszczalni ścieków w Ugoszczu.

(dowód: akta kontroli str. 90 i 133 - 143)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Agencja nie wypowiedziała Gminie Umowy subwencji i nie wyegzekwowała zwrotu wypłaconej Gminie zaliczki w wysokości 500 tys. zł, pomimo niewywiązania się Gminy z warunków Umowy subwencji, tj.: niezrealizowania przez Gminę przedmiotu Umowy do dnia 31 grudnia 2010 r. oraz nieprzedstawienia dokumentów potwierdzających zakończenie prac i przekazanie infrastruktury do eksploatacji. Wezwanie do dostarczenia, w terminie do dnia 20.04.2012 r., dokumentacji niezbędnej do rozliczenia dotychczas wypłaconych środków, pod rygorem wszczęcia postępowania windykacyjnego, zostało przez Agencję wysłane w dniu 02.04.2012 r. tj. po roku i dwóch miesiącach od upływu terminu rozliczenia zaliczki.
2. Agencja przyjęła do rozliczenia zaliczkowej raty subwencji wydatki poniesione przez Gminę po terminie realizacji przedmiotu Umowy subwencji (31 grudnia 2010 r.). Dotyczyło to 7 faktur i 1 rachunku, na ogólną kwotę 269.964,44zł, które zostały wystawione za roboty wykonane po dniu 31 grudnia 2010 r.

(dowód: akta kontroli str. 90, 134-143)

Dyrektor Agencji Edyta Zakrzewska wyjaśniła, że Agencja wstępnie przyjęła do rozliczenia faktury z lat 2011-2012 z uwagi na fakt, że dotyczyły one przedmiotu zawartej umowy bezzwrotnej pomocy finansowej. Dodała, że w związku z licznymi karami finansowymi nakładanymi w latach 1999-2002 na Agencję przez WIOŚ z tytułu niespełnienia przez oczyszczalnię ścieków w Ugoszczu norm środowiskowych, nadrzędnym celem Agencji było trwałe zagospodarowanie infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej przez nieodpłatne przekazanie awaryjnych urządzeń oraz scedowanie ciężaru ich trzymania i eksploatacji na Gminę w zamian za wsparcie finansowe. Z harmonogramu rzeczowo-finansowego z dnia 24.03.2011 r. dotyczące budowy sieci kanalizacyjnej we wsiach Ugoszcz, Brzuze, Ostrowite, Przyrowa i Mościska oraz głównych przewodów kanalizacji sanitarnej na terenie gminy i miasta Rypin wynikało, że Beneficjent planował w latach 2011-2012 przeprowadzenie

inwestycji objętej bezzwrotną pomocą finansową i w IV kwartale 2012 r. zamierzał ostatecznie się rozliczyć. Z tej przyczyny Oddział nie podjął w pierwszej kolejności działań windykacyjnych, tylko zażądał przedłożenia dokumentacji finansowej. Zgodnie z § 6 umowy Agencja może (ale nie musi) żądać zwrotu wypłaconej zaliczki w trzech przypadkach: wykorzystania subwencji niezgodnie z przeznaczeniem lub odstąpienia od realizacji przedmiotu umowy, nie osiągnięcia zamierzonego efektu rzeczowego i ekologicznego. Dotychczas żadna z ww. przesłanek nie została spełniona. Gmina wydatkowała środki zgodnie z przeznaczeniem, a efekt ekologiczny został osiągnięty. Jedynym zarzutem Agencji wobec Gminy jest nieterminowe przedstawienie dokumentacji finansowej, potwierdzającej wykonanie prac. Z tej przyczyny po dopełnieniu procedur wymaganych zarządzeniem Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych, dotyczących rozliczenia zaliczki, Agencja rozważy kwestię zamknięcia ww. umowy na etapie dotychczas wypłaconych i rozliczonych środków finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 122-125)

Dyrektor Agencji stwierdziła również, że z żadnego przepisu prawnego ani też postanowień zawartej umowy bezzwrotnej pomocy finansowej nie wynika, że zwłoka Gminy Brzuze w rozliczeniu niesie za sobą skutek prawny w postaci wygaśnięcia tej umowy. Skutek ten określony jest w § 6 umowy w taki sposób, że Agencja może z tego powodu wypowiedzieć umowę. Dopóki tego nie zrobi umowa trwa, a Gmina pozostaje w zwłoce i jest ciągle zobowiązana do wykonania umowy, zaś Agencja może żądać wykonania zawartej umowy. W tej sytuacji aneksowanie umowy już wygasłej usankcjonowałoby tylko dotychczasowe niewykonanie umowy przez Beneficjenta. W tym przypadku, Agencja mogła albo wypowiedzieć umowę na podstawie § 6 umowy i zażądać zwrotu wypłaconej kwoty wraz z odsetkami, albo też nie wypowiadając umowy zażądać jej wykonania. Oddział wybrał drugą możliwość, która daje Agencji prawo do wypowiedzenia umowy bezzwrotnej pomocy finansowej w każdym czasie.

(dowód: akta kontroli str. 183-186)

Zastępca dyrektora Agencji Mieczysław Ruszkowski wyjaśnił, że Agencji zależało nie na odzyskaniu udzielonej zaliczki, a na osiągnięciu celów zawartych w Umowie subwencji. Niepodpisanie aneksu przedłużającego okres trwania Umowy miało na celu zmobilizowanie Gminy do wywiązania się z niej. Agencja rozumiała kłopoty Gminy związane m. in. z brakiem środków oraz spowodowane warunkami pogodowymi. Dodał, że aneks zostałby już podpisany, po przedstawieniu przez Gminę uwierzytelnionych dokumentów rozliczeniowych w 2012 r. i ostatecznego rozliczenia z dnia 21 stycznia 2013 r., niemniej z jego podpisaniem Agencja czeka do zakończenia kontroli NIK.

(dowód: akta kontroli str. 186-188)

Dyrektor Agencji w okresie od dnia 7 marca 2008 r. do 20 kwietnia 2012 r. Adam Ostrowski wyjaśnił, że osobiście nie prowadził tej sprawy, była ona przekazana jego zastępcy Panu Ruszkowskiemu. Dodał, że utrzymywany był kontakt z Gminą, aby wyegzekwować rozliczenie udzielonej zaliczki. Zdaniem Adama Ostrowskiego, niepodpisanie kolejnego aneksu przedłużającego Umowę subwencji, wynikało z tego, że należało zakończyć i rozliczyć dany etap robót i ewentualnie wtedy rozmawiać o dalszej pomocy. Stwierdził ponadto, iż od chwili, gdy został dyrektorem Oddziału Terenowego Agencji, nie została podpisana ani jedna umowa dotycząca bezzwrotnej pomocy na inwestycje dotyczące infrastruktury, natomiast był kładziony nacisk na rozliczenie dotychczas zawartych umów.

(dowód: akta kontroli str. 206 – 208)

3. Agencja zakwalifikowała do rozliczenia w ramach Umowy subwencji wydatki poniesione na budowę 767 mb. kanalizacji sanitarnej zbiorczej w miejscowości Ostrowite (dla domów zlokalizowanych po obu stronach drogi nr 118), w wysokości 49.599,85 zł, stanowiące 44,37% faktury z dnia 26.10.2006 r. na kwotę 111.777,55 zł., w tym:

- wykopy mechaniczne na kwotę 31.480,47 zł,
- montaż rur ochronnych PCV na kwotę 1.245,48 zł,
- wykonanie przecisku pod drogą wojewódzką nr 534 na kwotę 9.829,56 zł,
- wykonanie przecisku pod drogą nr 118 na kwotę 7.044,34 zł.

Umowa subwencji dotyczyła dofinansowania inwestycji związanych z uporządkowaniem gospodarki wodno-ściekowej na terenie wsi Ugoszcz. Zgodnie z § 1 Umowy subwencji dla zrealizowania tego celu planowano, w jednym z wariantów, budowę kolektora ściekowego Ugoszcz-Rypin, a nie budowę kolektora zbiorczego z osiedla w Ostrowitem. Elementem planowanego kolektora były, jak wynika z dokumentacji projektowej, przeciski wykonane pod drogą nr 534 oraz nr 118 na łączną kwotę 16.873,90 zł

(dowód: akta kontroli str.134-143, 189-205, 209-214)

Dyrektor Agencji Edyta Zakrzewska wyjaśniła, że odcinek 767 mb kolektora w miejscowości Ostrowite zgodnie z Umową subwencji stanowił część głównego kolektora relacji Ugoszcz-Rypin, który prowadzić miał, zgodnie z będącym podstawą jej zawarcia Programem Odprowadzania i Oczyszczania Ścieków Sanitarnych z gminy Brzuze opracowanym w grudniu 2002 r., z Ugoszczy poprzez Mościska - Ostrowite - Przyrowa do Rypina.

Odcinek ten, został za zgodą Agencji wykonany w pierwszej kolejności ze względu na budowę drogi publicznej, pod którą miał przebiegać. Już po wybudowaniu przedmiotowego kolektora, koncepcja, zgodnie, z którą ścieki miały być odprowadzane do Rypina uległa zmianie. Został wykonany remont oczyszczalni ścieków w Ugoszczu i planowana jest budowa nowej oczyszczalni, po której wybudowaniu, kolektor ten zacznie być wykorzystywany.

Agencja do rozliczenia przyjęła z kwoty 111 777,55 zł, na którą opiewała faktura, kwotę 49 599,85 zł dotyczącą budowy kolektora głównego.

(dowód: akta kontroli str. 183-186)

Dyrektor Agencji w okresie od dnia 7 marca 2008 r. do 20 kwietnia 2012 r. Adam Ostrowski wyjaśnił, że nie ma żadnej wiedzy dotyczącej zarówno tej budowy, jak i tego rozliczenia. Zarówno Umowę subwencji, jak i kontakty z beneficjentami prowadził kierownik Sekcji w Łysomicach.

(dowód: akta kontroli str. 206 – 208)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że w trakcie kontroli Agencja nie dysponowała wszystkimi dokumentami związanymi z podpisaną Umową subwencji mimo, że ww. umowa nie została wypowiedziana, a przekazane środki nie zostały przez Gminę rozliczone. W szczególności Agencja nie była w stanie przedstawić w trakcie kontroli NIK:

- pisma Wójta z dnia 6.08.2008 r. informującego o trudnościach jakie Gmina napotkała w trakcie realizacji subwencionowanych zadań, na podstawie którego podpisano Aneks Nr 2 do Umowy subwencji z dnia 30 grudnia 2008 r.,
- pisma Wójta z dnia 15 października 2010 r. zawierającego wniosek o przesunięcie terminu realizacji Umowy subwencji do dnia 31 grudnia 2012 r.,
- pisma Agencji z dnia 25 stycznia 2011 r. zawierającego zaproszenie Wójta na spotkanie w dniu 3 lutego 2011 r. celem dokonania ustaleń w zakresie rozpatrzenia wniosku o przedłużenie Umowy, której termin minął 31 grudnia 2010 r.

Edyta Zakrzewska Dyrektor Agencji wyjaśniła, że nie zna przyczyn braku niektórych dokumentów dotyczących realizacji umowy nr 237/2002 zawartej z Gminą ale jest prawdopodobne, że wynika to z likwidacji Samodzielnej Sekcji Gospodarowania Zasobem z siedzibą w Łysomicach.

(dowód: akta kontroli str. 122-125, 183-185)

Dyrektor Agencji w okresie od dnia 7 marca 2008 r. do 20 kwietnia 2012 r. Adam Ostrowski wyjaśnił, że w zasadzie nie zajmował się sprawami dotyczącymi bezzwrotnej pomocy na inwestycje typu infrastrukturalnego, nie miał nigdy w ręku dokumentacji dotyczącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w Gminie i nic nie wie o występujących w niej brakach.

(dowód: akta kontroli str. 206 – 208)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Sprawowanie nadzoru i kontroli nad wykorzystaniem subwencji (bezzwrotnej pomocy finansowej) udzielonej Gminie Brzuze

Opis stanu faktycznego

Do dnia 29 listopada 2012 r. Agencja nie przeprowadziła w Gminie Brzuze żadnej kontroli dotyczącej sposobu wykorzystania przekazanej zaliczki w kwocie 500,00 tys. zł. W dniu 11.09.2009 r., w ramach sprawowania nadzoru nad realizacją umowy nieodpłatnego przekazania nieruchomości z dnia 18.12.2002 r., przeprowadzona została przez przedstawicieli Agencji kontrola sposobu wykorzystania przekazanych nieruchomości, która wykazała, iż obiekty wykorzystywane były zgodnie z celem określonym w § 3 ww. umowy, tj. jako oczyszczalnia ścieków, droga oraz świetlica wiejska.

(dowód: Akta kontroli str. 113-116)

W dniu 30.11.2012 r. Agencja przeprowadziła kontrolę realizacji zadania w ramach umowy bezzwrotnej pomocy finansowej nr 237/2002 z dnia 12 grudnia 2002 r., w wyniku której sporządzono notatkę służbową. Ustalono, że Gmina na podstawie przeprowadzonego w październiku 2012 r. przetargu na zamówienie publiczne zawarła z firmą AM-FOR z Włocławka umowę na wykonanie do dnia 15.12.2012 r. remontu gminnej oczyszczalni ścieków oraz rowu melioracyjnego. Oględziny przeprowadzone w terenie potwierdziły prowadzenie prac budowlanych.

W trakcie kontroli Gmina przedłożyła do akceptacji następujące dokumenty rozliczeniowe na łączną kwotę 255.196,36 zł, w tym:

- ww. umowa z firmą AM-FOR o wartości 212.362,91 zł,
- faktury z lat 2002-2005 na bieżący na remont oczyszczalni ścieków oraz modernizację sieci wodociągowej w Ugoszczu na kwotę 20.693,45 zł,
- wydatki dot. wykonania dokumentacji projektowo-kosztorysowej oraz operatu wodno-prawnego dla oczyszczalni w Ugoszczu na kwotę 22.140,00 zł.

Według stanu na dzień kontroli łączna wartość wydatków przedstawionych przez Gminę do rozliczenia zadania wraz z kwotą 201.299,49 zł udokumentowaną w rozliczeniu z 20.08.2012 r. wyniosła 456.495,85 zł. W związku z brakiem szczegółowego harmonogramu rzeczowo-finansowego dalszych prac związanych z regulacją gospodarki wodno-ściekowej w Gminie, kontrolujący wnioskowali rozważenie zamknięcia ww. umowy bezzwrotnej pomocy finansowej na etapie dotychczas wypłaconych i rozliczonych środków finansowych, po ich całkowitym rozliczeniu.

(dowód: akta kontroli str. 117-121)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie od 01.01.2003 r. do 29.11.2012 r. Agencja zaniechała prowadzenia jakiegokolwiek kontroli wykorzystania przez Gminę pierwszej zaliczkowej raty subwencji w kwocie 500 tys. zł., mimo że w § 5 umowy nr 237/2002 z dnia 12.12.2002 r. zapewniła sobie prawo do udziału w działaniach nadzorujących realizację inwestycji oraz prawo kontrolowania sposobu wykorzystania udzielonej subwencji.

Zastępca dyrektora Agencji Mieczysław Ruszkowski wyjaśnił, że w Agencji jest zatrudniony od sierpnia 2008 r. i zajmował się windykacją realizacji umów dzierżawy i sprzedaży, natomiast sprawami dotyczącymi przekazywania infrastruktury zajmuje się od kwietnia 2011 r. Dodał, że jego zdaniem nie jest możliwe, aby realizacja umowy nr 237/2002 nie była monitorowana przez Oddział. Problemem jest tu zaginięcie dokumentacji prowadzonej przez zlikwidowaną Samodzielną Sekcję Gospodarowania Zasobem w Bydgoszczy z siedzibą w Łysomicach.

(dowód: akta kontroli str. 186-188)

Dyrektor Agencji, Edyta Zakrzewska podała, że nie wie, dlaczego w wymienionym okresie nie przeprowadzono żadnej kontroli przebiegu realizacji Umowy subwencji i dodała, że po zapoznaniu się z całością prac prowadzonych przez Oddział, poleciła przeprowadzenie kontroli realizacji umowy nr 237/2002 w Gminie Brzuze i kontrola taka została przeprowadzona w dniu 30 listopada 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 183-186)

Dyrektor Agencji w okresie od dnia 7 marca 2008 r. do 20 kwietnia 2012 r. Adam Ostrowski wyjaśnił, że zazwyczaj kontrole były przeprowadzane po otrzymaniu wniosku gminy o wypłacenie kolejnej transzy subwencji w związku z zakończeniem i rozliczeniem poprzedniego etapu inwestycji. W przypadku gminy Brzuze kontrole nie były wykonywane, gdyż z prowadzonej korespondencji Agencja wiedziała, że inwestycja nie wyszła poza działania projektowe z uwagi na brak środków finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 206 – 208)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷, wnosi o:

1. Rozliczenie zawartej z Gminą Umowy subwencji z uwzględnieniem przedmiotu Umowy oraz wydatków poniesionych tylko w okresie jej obowiązywania, w tym wyegzekwowanie zwrotu kwot niewykorzystanych w tym okresie oraz kwoty 32.725,95 zł dotyczącej budowy kolektora zbiorczego we wsi Ostrowite.
2. Podjęcie działań zmierzających do prowadzenia w ramach nadzoru systematycznych kontroli realizacji zadań z zakresu infrastruktury wodno-ściekowej, dofinansowywanych przez Agencję.

⁷ Dz.U. z 2012 r., poz.82

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, dnia 27 marca 2013 r.

Kontroler
Ryszard Newelski
specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

Dyrektor
Jarosław Wenderlich

*na..wystąpieniu z dnia 27 marca 2013 r.
właściwy podpis*

.....
podpis

**(tekst jednolity uwzględniający zmianę
wprowadzoną uchwałą zespołu
orzekającego Komisji Rozstrzygającej
z dnia 21 maja 2013 r.)**